

บทที่ ๔

สรุปและเสนอแนะ

การศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์กว้าง ๆ เพื่อที่จะทราบสาเหตุที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคพลังใหม่ได้รับเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อพิจารณาการเลือกตั้งที่ผ่านมาในจังหวัดลพบุรี ไม่เคยมีปรากฏว่าพรรคการเมืองที่เป็น "พรรคก้าวหน้า" ได้รับเลือกตั้งมาก่อนเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเลือกตั้งที่มีหน่วยทหารอยู่เป็นอันมาก พรรคการเมืองที่น่าจะได้รับเลือกตั้งน่าจะเป็นพรรคที่มีแนวอนุรักษ์นิยมมากกว่า และอาจแยกแยะวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๑. เพื่อทราบพฤติกรรมการโดยทั่วไปของประชาชนในการเลือกตั้งว่ามีเหตุผลอย่างไร ที่ทำให้พรรคการเมืองที่เป็น "พรรคก้าวหน้า" ได้รับเลือกตั้ง
๒. เพื่อทราบว่าในการเลือกตั้งเมื่อ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘ ได้มีการเปลี่ยนแปลงในหมู่ประชาชนหรือไม่
๓. เพื่อทราบว่าการศึกษาทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สมเหตุสมผลตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่

สรุป

จากการศึกษาการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดลพบุรี ปรากฏว่ามีการเคลื่อนไหวในท้องถิ่น ทั้งในค่านทางราชการ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนดังนี้

๑. ทางราชการ ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามระเบียบกฎหมายที่มีอยู่ และได้ให้ความสำคัญแก่การประชาสัมพันธ์อย่างมาก แต่การดำเนินการก็มีขีดจำกัดอยู่เพียงเพื่อให้ประชาชนรักษาสีหิมาใช้สิทธิให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และทำความเข้าใจในวิธีการเลือกตั้งเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้การตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นไปโดยเสรี

๒. คำนับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีผู้สมัครจำนวน ๗ ท่านจากพรรคการเมือง ๕ พรรค ซึ่งเป็นพรรคการเมืองใหญ่ทั้งสิ้น และมีทั้ง "พรรคอนุรักษนิยม" และ "พรรคก้าวหน้า"

ความเคลื่อนไหวของผู้สมัครรับเลือกตั้งในการแข่งขันหาคะแนนนิยมไม่เข้มข้นเท่าที่ควร ปรากฏว่าได้มีการใช้วิธีการหาเสียงที่สำคัญ ๆ คือ การพูดแถลงนโยบาย การติดประกาศโฆษณา การเยี่ยมเยียนตามบ้าน และการฉายภาพยนตร์ แต่การหาเสียงไม่ได้เป็นไปอย่างทั่วถึงทุกตำบลและบ่อยครั้งนัก

๓. คำนับประชาชน ปรากฏว่าประชาชนมีความเฉื่อยชามาก โดยไม่สนใจที่จะติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง ไม่สนใจการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และสิทธิของตนเองเท่าที่ควร

เมื่อถึงวันเลือกตั้งจึงปรากฏว่าการเลือกตั้งเป็นไปอย่างเงิบเหงาทั้งในค่านับสมัครรับเลือกตั้ง ที่ไม่สนใจจะติดตามสอดส่องการเลือกตั้งโดยตั้งผู้แทนของตนประจำที่เลือกตั้ง และในตัวประชาชนที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างประปราย ปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ ๓๓.๕๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดเท่านั้น

เมื่อทำการวิเคราะห์ผลการเลือกตั้ง ปรากฏผลดังนี้

๑. ประชาชนในเขตเลือกตั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่สนใจกับพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง โดยประชาชนเป็นจำนวนมากที่ไม่ทราบว่ามีการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งบ้าง ผู้ที่ทราบเรื่องพรรคการเมืองก็มีจำนวนมากเช่นกันที่ไม่ทราบว่าพรรคการเมืองนั้น ๆ มีนโยบายอย่างไรบ้าง แม้แต่พรรคการเมืองที่ตนเองชอบ

ส่วนความคิดที่ว่า "พรรคก้าวหน้า" ได้รับความชอบจากการประโคมข่าวสารนั้น เหตุการณ์ดังกล่าวคงเป็นไปเฉพาะในเขตนครหลวงเท่านั้น ในชนบทมีข้อจำกัดเป็นอันมากที่ทำให้การประโคมข่าวที่เป็นประโยชน์คือ "พรรคก้าวหน้า" ไปไม่ถึง

๒. ค่านิยมของประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้นจะมีลักษณะ เช่นเดียวกับประชาชนไทยโดยทั่วไป โดยเฉพาะประชาชนในชนบท ส่วนค่านิยมในตัวบุคคลที่สำคัญที่นำมาใช้ตัดสินทางการเมืองนั้น มีดังนี้

- (๑) นิยมผู้ช่วยเหลือทองถิ่นเสมอ
- (๒) นิยมผู้มีฐานะดี
- (๓) นิยมผู้มีความซื่อสัตย์
- (๔) นิยมผู้พูดจริงทำจริง

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วปรากฏว่า นอกจากผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้ง เป็นอันดับที่ ๑ ซึ่งมีคุณสมบัติในประการแรกอันเป็นคุณสมบัติที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญที่สุดปรากฏชัดเจนแล้ว ผู้สมัครสังกัดพรรคพลังใหม่ก็เป็นบุคคลอีกคนหนึ่งที่มีคุณสมบัติตรงตามค่านิยมของประชาชนอย่างมาก

๓. ในด้านผลประโยชน์ปรากฏว่า นอกจากผลประโยชน์ที่มีลักษณะ เป็นการสัญญาหรือให้สิ่งของที่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนน้อยจนเกือบจะไม่มีอิทธิพลเลย

และเมื่อไต่ถามถึงสาเหตุการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนก็ปรากฏเหตุผลสำคัญที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เป็นปัจจัยในการตัดสินใจคือคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนความนิยมพรรคการเมืองและผลประโยชน์นั้น มีเพียงเล็กน้อย

ดังนั้นการที่ผู้สมัครสังกัดพรรคพลังใหม่ได้รับเลือกตั้งจึง เป็นเพราะคุณสมบัติส่วนตัว เป็นสำคัญ

การที่ประชาชนได้ตัดสินใจในลักษณะดังกล่าวข้างต้น เมื่อศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งที่ผ่านมาในอดีต พบว่าไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประชาชนยังคงยึดถือตัวบุคคลเป็นสำคัญในการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้ง และการตัดสินใจเช่นนั้นไม่เป็นการสมเหตุสมผลตาม

ระบอบประชาธิปไตย

ขอเสนอแนะ

จากการศึกษาที่พบว่าประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดลพบุรี ไม่มีความตื่นตัวทางการเมืองนั้น นับว่าไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะหลักการของการปกครองระบอบนี้ถือว่าเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนจัดการปกครองด้วยตนเอง ดังนั้นการปกครองระบอบนี้จะต้องประกอบไปด้วยประชาชนที่มีความเข้าใจและเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง รู้ถึงคุณค่าของสิทธิทางการเมืองและความสำคัญในการใช้สิทธิของตน ประชาชนส่วนใหญ่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ กระจ่างหรือวันที่จะติดตามข่าวสารต่าง ๆ ในทางการเมือง อันจะนำมาซึ่งความสามารถในการวินิจฉัยปัญหาและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ถูกต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทางการเมือง

ในการที่จะให้ประชาชนมีความรู้ความตื่นตัวทางการเมืองนั้น แนวทางที่สำคัญและสามารถนำมาปฏิบัติในสังคมไทยเรานั้นก็คือ การสื่อสาร โดยใช้เป็นตัวถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิดเห็น ตลอดจนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคม ด้วยการใช้สื่อสารนี้มนุษย์จะสามารถเรียนรู้ความคิดใหม่ ๆ สามารถกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้

จากการวิจัยดังกล่าวมาแล้วปรากฏว่าในด้านการใช้สื่อสาร โดยเฉพาะสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ มีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ประชาชนในชนบทไม่มีโอกาสได้รับข่าวสารที่เพียงพอและต่อเนื่อง อันเป็นสาเหตุนำมาสู่การขาดความสนใจในกระบวนการทางการเมือง

อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนประเภทวิทยุนับว่าได้ผลในด้านได้รับความสนใจจากประชาชนมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ แต่ก็มีปัญหาว่าประชาชนอาจจะเลือกรับฟัง

เฉพาะรายการบันเทิงเท่านั้น

ดังนั้นในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน จึงควรที่จะได้มีการสนับสนุนให้สื่อมวลชนทั้งหลายได้มีส่วนในการแก้ไขปัญหานี้ โดยปรับปรุงให้สื่อมวลชนต่าง ๆ ได้มีบทบาทที่เหมาะสมที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม ด้วยการทำหน้าที่อย่างแท้จริงในประการต่อไปนี้ คือ

๑. ถ่ายทอดข่าวสารให้ประชาชน เพื่อเป็นพื้นฐานให้ประชาชนใช้ในการตัดสินใจในการใช้สิทธิเลือกตั้ง
๒. เป็นตลาดเสรีแห่งความคิดเห็นในทัศนะต่าง ๆ
๓. เป็นผู้ให้ความบันเทิงแก่ประชาชน
๔. เป็นผู้สอนและผู้นำประชาชนให้เข้าใจในบทบาททางการเมืองของตน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนประเภทวิทยุซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถรับฟังได้โดยไม่จำเป็นต้องมีลักษณะพิเศษบางอย่างเหมือนสื่อมวลชนประเภทอื่น เป็นคนว่า ผู้ฟังไม่จำเป็นต้องมีคุณวุฒิในทางการศึกษา หรือไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมาก เพราะสื่อมวลชนชนิดนี้มีราคาถูกและใช้ได้สะดวก วิทยุจึงเป็นสื่อมวลชนที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด ดังนั้นจึงน่าที่จะให้ความสำคัญแก่สื่อมวลชนประเภทนี้เป็นพิเศษที่จะดำเนินบทบาทดังกล่าวข้างตนอย่างจริงจัง โดยอาจสอดแทรกความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเข้าไปในรายการต่าง ๆ และมีรายการภาคบันเทิงคั่นรายการเท่านั้น ก็จะทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น อันจะนำมาสู่ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน และสามารถให้ความรู้เขาตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งจะก่อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองในที่สุด

---

๑ เกษม ศิริสัมพันธ์, "สื่อสารมวลชนกับการพัฒนาการเมือง" ใน อมร รัชสาสัย และ ชัยติยา กรรณสูต, ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ (พระนคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๐๘), หน้า ๘๘ - ๙๐

นอกจากการใช้สื่อมวลชนแล้วการดำเนินการสื่อสารอาจจะกระทำได้โดยอาศัยตัวบุคคลได้อีก ที่สำคัญคือข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งประชาชนมีความเชื่อถืออยู่แล้วทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ก็อาจเป็นแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาได้อีกส่วนหนึ่ง

สำหรับการแก้ปัญหาการส่งเสริมระบบพรรคการเมืองหรือการจัดความเชื่อถือนับในตัวบุคคลของประชาชนนั้น เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่เป็นเช่นนั้น ก็จะพบว่ามิต้องที่เกิดมาจากตัวประชาชนเองและสาเหตุจากตัวระบบ

ในด้านประชาชนนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองดังกล่าวแล้วข้างต้นก็เป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว จึงจะขอเว้นไม่กล่าวถึงอีก

ส่วนในด้านตัวระบบเราจะพบว่าในการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้กำหนดให้การเลือกตั้งกระทำโดยแบ่งเขตแบบผสม ข้อกำหนดดังนี้มีส่วนทำให้เกิดพรรคการเมืองหลายพรรคแตกแยกเป็นพรรคเล็กพรรคน้อยมากมาย อันสืบเนื่องมาจากผู้จัดตั้งพรรคการเมือง คาดหมายว่าพรรคของตนมีโอกาที่จะได้รับเลือกตั้งมากขึ้น การมีพรรคการเมืองเป็นจำนวนมากนี้มีส่วนสนับสนุนให้มีการเลือกตั้งบุคคลให้แน่นอนยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันการใช้วิธีการเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากก็เป็นการเปิดโอกาสให้มีการพิจารณาตัวบุคคลได้มาก เช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุแล้วจะเห็นว่าแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวน่าจะมีได้ใน ๒ ทางด้วยกันคือ

๑. ในด้านการกำหนดเขตเลือกตั้ง ควรมีการใช้การเลือกตั้งแบบรวมเขต ซึ่งในที่นี้หมายถึงเขตการปกครองจังหวัดเป็นเขตการเลือกตั้งโดยไม่ต้องมีการแบ่งออกเป็นเขตเลือกตั้งย่อย และประชาชนในเขตเลือกตั้งสามารถเลือกผู้แทนได้เท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จะมีได้ในจังหวัดนั้น การกำหนดเขตเลือกตั้งแบบนี้จะก่อให้เกิดแนวโน้มให้มีพรรคการเมืองน้อยพรรค เพราะเขตเลือกตั้งจะมีความกว้างใหญ่ไพศาลมาก พรรคการเมืองเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวโดด ๆ จะเสียเปรียบพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียง

และตั้งมานาน อีกทั้งมีแนวโน้มพัฒนาเข้าสู่ระบบพรรคการเมืองได้ง่ายยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามการกำหนดเขตเลือกตั้งแบบรวมเขตปกครองดังกล่าวแต่เพียงอย่างเดียว ก็มีข้อจะเป็นการส่งเสริมประชาชนให้สนใจในระบบพรรคการเมืองได้ เพราะประชาชนก็ยังสามารถพิจารณาตัวบุคคลได้อย่างไม่มีข้อจำกัดแต่อย่างใด

๒. ในด้านวิธีการเลือกตั้ง เพื่อที่จะเป็นการสนับสนุนระบบพรรคการเมืองให้ได้อย่างจริงจังยิ่งขึ้น วิธีการเลือกตั้งจึงควรที่จะได้มีการเปลี่ยนแปลงควบคู่กันไปด้วย โดยจำกัดให้ประชาชนต้องออกเสียงเลือกตั้งแบบเป็นบัญชีรายชื่อ หมายถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่งจะต้องออกเสียงเลือกตั้งให้กับบัญชีรายชื่อหนึ่งแต่เพียงบัญชีเดียว บัญชีรายชื่อดังกล่าวจะระบุรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองเดียวกันจำนวนเท่ากับจำนวนผู้แทนราษฎรที่เขตเลือกตั้งนั้นจะมีได้ บัญชีรายชื่อใดได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดที่มีชื่ออยู่ในบัญชีนั้นก็จะเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง

ด้วยวิธีการออกเสียงเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จะก่อให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งในบัญชีรายชื่อเดียวกัน เพราะการเลือกตั้งวิธีนี้การอาศัยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีความสำคัญมากต่อการที่จะได้รับเลือกตั้งหรือไม่ การอาศัยความสำคัญของบุคคลเพียงคนเดียวอาจจะไม่ได้รับเลือกตั้งถ้าผู้ร่วมทีมไม่มีคุณลักษณะเช่นนั้น ดังนั้นวิธีนี้ก็ทำให้มีการเลือกตั้งกันเป็นทีมหรือพรรคการเมืองอันจะส่งผลให้เกิดมีพรรคการเมืองที่เข้มแข็งได้ด้วย

แนวทางทั้ง ๒ ประการดังกล่าวอาจจะมีข้อแย้งได้หลายประการ คือ

(๑) การกำหนดเขตเลือกตั้งกว้างขวางมาก เป็นการจำกัดความสามารถของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีทุนรอนจำกัด หรือขัดกับหลักการเสมอภาค

(๒) เป็นการจำกัดสิทธิของคนส่วนน้อย ที่มีจำนวนแตกต่างจากคนฝ่ายข้างมากเพียงเล็กน้อยไม่อาจมีผู้แทนของตนได้

(๓) เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ทำให้ประชาชนไม่สามารถเลือกตัว

บุคคลที่อยากจะเลือก

แต่เมื่อพิจารณาผลที่จะได้รับในระยะยาวแล้ว การปรับปรุงการเลือกตั้งดังกล่าวน่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมอย่างมาก ในอันที่จะปลุกฝังความนิยมระบบพรรคการเมืองในหมู่ประชาชน การเสริมสร้างพรรคการเมืองที่มีระเบียบวินัย และการมีพรรคการเมืองใหญ่ ๆ จำนวนน้อยพรรค ย่อมจะส่งผลให้สถาบันทางการเมืองการปกครองเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนข้อโต้แย้งดังกล่าวนั้นเมื่อผลของการปรับปรุงดังกล่าวเกิดผลแล้วก็จะย้อนกลับมาใช้ระบบการเลือกตั้งแบบเดิมได้ ปัญหาในขณะนี้จึงเป็นการเลือกแนวทางระหว่างการให้ประชาธิปไตยอย่างเต็มที่แก่สังคมที่ยังไม่มีพื้นฐานรองรับประชาธิปไตยกับการสร้างสังคมให้มีพื้นฐานรองรับประชาธิปไตยเพื่อรองรับประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ในอนาคต ซึ่งทางเลือกในประการหลังน่าจะได้รับการพิจารณาเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกว่าสำหรับสภาพการณ์ทางการเมืองของประเทศในปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย